

## Κεφάλαιο 2

### Καθορισμός στόχων και επιλογή υλικού

#### 1. Εισαγωγή

Οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν επανειλημμένα το πρόβλημα της αιτιολόγησης: ποιοι είναι οι λόγοι για την επιλογή μου όσον αφορά τους στόχους και τα θέματα; Ο εντοπισμός ενός διδακτικού στόχου και η επιλογή των θεμάτων σημαίνει τη λήψη μιας ιδιαίτερα σημαντικής απόφασης σχετικά με τη διδασκαλία. Οι στόχοι δεν πρέπει απλώς να αντιγράφονται ή να προσαρμόζονται, ούτε θα πρέπει να επιβάλλονται δογματικά. Αντίθετα, θα πρέπει να εξετάζονται σχολαστικά, και η επιλογή τους θα πρέπει να βασίζεται σε ορθή συλλογιστική και αιτιολογία. Και στη συνέχεια προβαίνετε - ίσως μαζί με τους μαθητές - σε μια συνειδητή επιλογή των θεμάτων και των διδακτικών στόχων, αναστοχάζεστε την απόφασή σας μέσα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο και ελέγχετε την επιλογή των θεμάτων σας για να εντοπίσετε την εκπαιδευτική τους αξία. Το έργο αυτό είναι ζωτικής σημασίας καθώς ο αριθμός των πιθανών θεμάτων διδασκαλίας είναι ατελείωτος, ενώ ο διαθέσιμος χρόνος για τον σχεδιασμό και τη διδασκαλία είναι περιορισμένος.

Τα ακόλουθα βασικά ερωτήματα έχουν ως στόχο να σας καθοδηγήσουν και να σας βοηθήσουν σε αυτό το πολύπλοκο έργο της επιλογής και της προετοιμασίας των θεμάτων διδασκαλίας.

#### 2. Αντικείμενο εργασίας και βασικά ερωτήματα για τον καθορισμό στόχων και την επιλογή υλικών

##### 2.1 Αντικείμενο εργασίας

Οι εκπαιδευτικοί με αίσθημα ευθύνης στην εργασία τους αντιμετωπίζουν επανειλημμένα το πρόβλημα της αιτιολόγησης: ποιοι είναι οι λόγοι για την επιλογή μου όσον αφορά τους στόχους και τα θέματα;

Ο εντοπισμός ενός διδακτικού στόχου σημαίνει τη λήψη της πιο σημαντικής απόφασης σχετικά με τη διδασκαλία. Οι στόχοι δεν πρέπει απλώς να αντιγράφονται ή να προσαρμόζονται, ούτε θα πρέπει να επιβάλλονται δογματικά. Αντίθετα, θα πρέπει να εξετάζονται σχολαστικά, και η επιλογή τους θα πρέπει να βασίζεται σε ορθή συλλογιστική και αιτιολογία. Είναι σημαντικό για έναν/μία εκπαιδευτικό να συσχετίζει τους διδακτικούς στόχους που έχει κατά νου με τις συνθήκες μάθησης των μαθητών και να τους προσαρμόζει αναλόγως (βλ. Κεφάλαιο 1, Συνθήκες Διδασκαλίας και Μάθησης).

Μόλις οι στόχοι γίνουν πιο συγκεκριμένοι, πρέπει να συμπεριληφθούν πτυχές του περιεχομένου. Δεν θα είναι δυνατό για σας να καθορίσετε τους διδακτικούς στόχους σας αν δεν αποφασίσετε πρώτα το επιθυμητό επίπεδο υλοποίησης όσον αφορά το θέμα του περιεχομένου, δηλαδή, τα θέματα που θα συμπεριληφθούν.

Κατά τη διαδικασία του σχεδιασμού, η δουλειά σε σχέση με τις πτυχές του περιεχομένου στη διδασκαλία είναι τόσο δύσκολη όσο και χρονοβόρα. Εκ πρώτης όψεως, μπορεί να φαίνεται πως χρειάζεται μικρή προσπάθεια καθώς το πρόγραμμα σπουδών θέτει σαφείς κατευθυντήριες γραμμές και ορισμένα μέσα διδασκαλίας προσφέρουν λεπτομερείς προτάσεις. Το κύριο έργο, ωστόσο, αφήνεται σε σας, τον/την εκπαιδευτικό. Θα πρέπει να είσαστε καλά ενημερωμένοι σχετικά με το σύνολο του θέματος που επιθυμείτε να διδάξετε, θα πρέπει να το δομήσετε, να το κατανοήσετε από διάφορες πλευρές, να το αναλύσετε σε βάθος, να το αξιολογήσετε κριτικά, να κάνετε μια συνειδητή επιλογή των επιμέρους θεμάτων και των διδακτικών στόχων, να αναστοχαστείτε την απόφασή σας μέσα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, να ελέγχετε την επιλογή των θεμάτων για να εντοπίσετε την εκπαιδευτική τους αξία, κ.λπ. Το έργο αυτό είναι εξέχουσας σημασίας καθώς ο αριθμός των πιθανών θεμάτων διδασκαλίας είναι ατελείωτος, ενώ ο διαθέσιμος χρόνος για τον σχεδιασμό και τη διδασκαλία είναι περιορισμένος.

Τα ακόλουθα βασικά και συμπληρωματικά ερωτήματα για τον αυτοέλεγχό σας έχουν ως στόχο να σας

καθοδηγήσουν και να σας βοηθήσουν σε αυτό το πολύπλοκο έργο της επιλογής και της προετοιμασίας των θεμάτων για διδασκαλία. Σας προτείνουμε να συνεργαστείτε με άλλους εκπαιδευτικούς, και ίσως και με τους μαθητές.

## 2.2 Βασικά ερωτήματα

Για τον καθορισμό στόχων:

- Τι στόχους επιθυμώ να πετύχω;
- Ποιες ικανότητες θα είναι πιο σημαντικές στο τέλος του κεφαλαίου;
- Για ποιους λόγους επιλέγω αυτούς τους στόχους;
- Τι προτεραιότητα δίνω στους στόχους μου (πρωτεύοντες και δευτερεύοντες στόχοι);
- Ποιοί είναι οι πιο σημαντικοί στόχοι τώρα - για την τάξη στο σύνολό της, για μεμονωμένους μαθητές, αγόρια ή/και κορίτσια;
- Έχω εξασφαλίσει ότι οι στόχοι μου εξυπηρετούν τα κύρια ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των μαθητών μου; Ανταποκρίνονται πραγματικά τα μαθήματά μου σε όσα απασχολούν τους μαθητές μου;
- Είναι δυνατόν οι μαθητές να συμμετάσχουν στον καθορισμό ή την επιλογή των μαθησιακών στόχων;
- Πόσος χρόνος θα δοθεί (μαθήματα και εβδομάδες) για την επίτευξη των στόχων;
- Ποιοι στόχοι θα πρέπει να επιτευχθούν από όλους τους μαθητές εντός του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου (γενικό επίπεδο επιδόσεων);
- Θα καθοριστούν συγκεκριμένα επίπεδα επίδοσης για μεμονωμένους μαθητές (εκπαίδευση σύμφωνα με την ατομική ικανότητα);
- Έχω καταστήσει τους μαθητές ικανούς να προχωρήσουν από τη γνώση στη δράση, δηλαδή, μπορούν να εφαρμόσουν με αυτοπεποίθηση τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει;
- Σε τι επικεντρώνεται η διδασκαλία μου – στη γνωστική, προσωπική ή κοινωνική ικανότητα;
- Έχω σαφή ιδέα των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων που έχουν πρωταρχική σημασία για την τάξη μου, για ομάδες μάθησης, για μεμονωμένους μαθητές και μαθήτριες;
- Έχω δηλώσει σαφώς και ρητώς τους στόχους;

**Για την επιλογή θεμάτων και υλικού:**

- Ποιο θέμα έχω επιλέξει;
- Ποιοι είναι οι λόγοι για την επιλογή μου;
- Ποια είναι η δομή του θέματος μου;
- Η επιλογή του θέματος είναι σύμφωνη με το αναλυτικό πρόγραμμα;
- Ποιες πτυχές του θέματός μου είναι ενδιαφέρουσες για τους μαθητές;
- Με ποιο τρόπο η μάθηση στο σχολείο συνδέεται με την μάθηση εκτός σχολείου;
- Υπάρχει σύνδεση μεταξύ του θέματος και της πραγματικής ζωής και του περιβάλλοντος των μαθητών;
- Γνωρίζω το θέμα σφαιρικά ώστε να μπορώ να επιλέξω ένα πιο εξειδικευμένο θέμα; Πώς μπορώ να ενημερωθώ καλύτερα; Μήπως χρειάζεται να κάνω κάποια μελέτη ή πείραμα πριν ασχοληθώ με το θέμα στην τάξη;
- Τι διδακτικό υλικό είναι διαθέσιμο για τις συγκεκριμένες πτυχές του θέματος;
- Θα υπάρξει ευκαιρία για τους μαθητές, αγόρια και κορίτσια, να αντλήσουν από την προσωπική τους

εμπειρία, τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους στα μαθήματα (για παράδειγμα, παιδιά με διαφορετικό πολιτισμικό ή γλωσσικό υπόβαθρο);

- Θα είναι το θέμα εξίσου κατάλληλο για τις ιδιαίτερες ανάγκες των δύο φύλων;
- Με ενδιαφέρει το θέμα που επέλεξα;